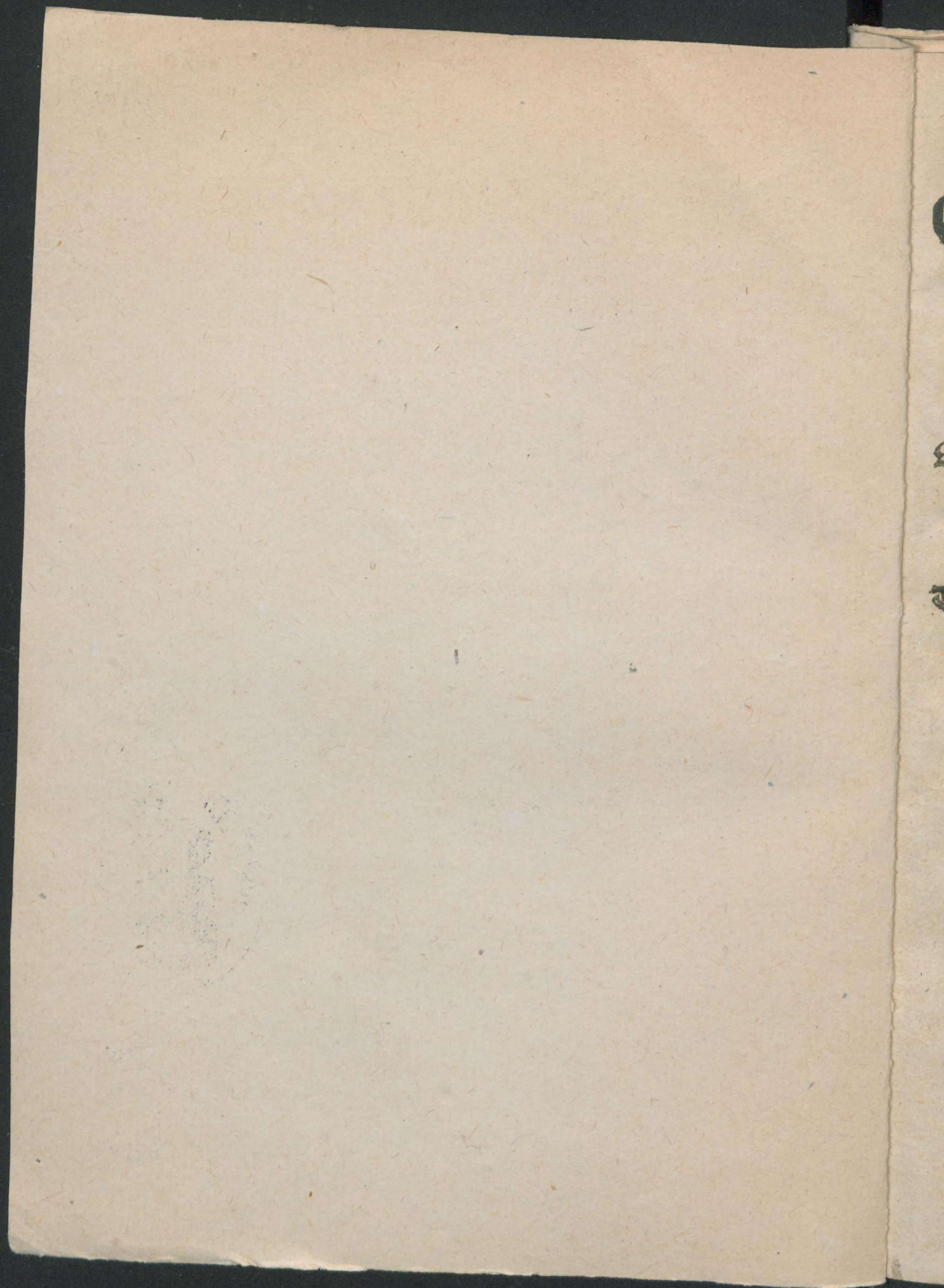

DE Coninckliicke ende Chri-stelijcke magnificentien / ghedruyckt ontrent den Doop van Monseigneur den Dolphin, ende van Madamen sijn Susters.

Oock mede de beschrijvinghe vande Schouplaetse te Fontaine-Bleau, daer de selve Doopen bedient sijn ghewoorden / met de Ordonnantie van de Feeste.

Deur L. S. D. D. ghesteldt in't Francoys: Ende uyt den Francoyschen overgheset in onse Nederlantsche sprake.

TOT DELF,
Ghedruckt by Jan Andriesz. nae de Coppye ghedruckt te Paris / by Charles Chappellain, 1606.

De Coninckliicke ende Christeliicke magnificentien / ghebruyckt ontrent den Doop van mijn Heere den Daulphin, en van Mevrouwen sijn Susters / te Fonteyne-Bleau, ten daghe vande verheffinghe des Cruys / den veerthienden September 1606.

DEwijle achtervolghende de Bevelen van onse Moeder de eenighe ende Alderheylighste / Catholijcke / Apostolijcke ende Roomsche Kercke / een yeghelijck Mensche / om tot eeniger tydt / het eewighe erfdeel des Hemels te bezitten / moet ghedoopt werden: ende dat het is uyt het eyghene Woort onses Salighmaeckers en Verlossers Jesu Christi / datse dat bevel en dese Wet allen Volcken op Aerden gheghevē heeft. Soo en isset niet sonder rechtveerdighe oorsaecken / dat onsen machtighen Coninck (die in alle sijn aenslaghen hem altijdts seer onverwinnelijck ende kloeckmoedigh bewijst) heeft ghewilt / dat de volcomenheydt van't Alderheylighste ende Aldersalighste Sacrament des Doopsels / werde bedient aen mijn Heer den Daulphin, ende Mevrouwen sijne Susters / kinderen ghebooren van het zuyvere ende Wettelijck Huwelijck van sijne Majesteyt / ende de Alderdeurluchtichste ende seer deughdelijcke Princesse sijn Echtmael / Madame Marie de Medicis, Princesse van Florencen. De Coninckliicke Solemniteyten ende Ceremonien van dit Sacrament / 'twelck allen rechten Christenen noodigh is / om weerdelijck alle de gratien ende verdiensten van de andere sesse te ontfanghen / sijn volbracht tot vereeringhe van dese hooghe ende Coninckliicke Stamme / op den dagh vande verheffinge van't H. Cruys / den veerthienden September / in dit tegenwoordighe Jaer / duysent ses hondert ses: Maer eer wy komen totter verhalinge van dese Ceremonien / sal het goetwesen hier te beschrijven / ende voor ooghen te stellen / de plaetse / daer de selve Ceremonie / Vranckrijck / jae de gheheele Werelt / met een so weerdighe ende soo Heerlijcke solemniteyt hebben vereert.

Voor al moetmen weten / dat het Casteel van Fontayne-Bleau is tot op desen dagh / tot een Coninckliick Paleys / met sulcke Heerlickheydt / schoonheydt / grootheyt ende bequaemheydt / ghetimmert ende onderhouden geweest / door het bevel ende kloeckmoedigheyt des Conings / dat hedensdaeghs gheen Casteel in gantsch Christen-rijck ghevonden wert / dat daer by te verghelijcken soude wesen / in grootheydt van ghe-

 stichte

pichte ende rijckdom van Timmerage. Soo mede heeft op de kosten ende op de ordonnantien / weerdigh sulcken grooten Monarche / de konste vande alderbeste Meesters haer laten ghebruycken.

In't begrijp van dat Casteel sijn verscheyden Coninckliicke Hoven/ waer van het alder ruymste is/ die van Donjon, t'zelve is ront en lanckwerpigh/ Ovaelsche wijse / ontrent twee hondert stappen lanck / ende hondert stappen in sijn principaelste breede. Ende van weghen een groot ende seer schoon Opr-werck / daer mede het naer de Zuyt-zijde is verciert / ende wordt ghenaemt / het Hof van't Horologie / de lengte streckt hem van het Oosten recht naer het Westen / ende de breede op de maniere recht contrarie.

Men hadde ghenomen de twee derdendeelen van dat Hof / vande Oost-zijde af / daer men op plancken hadde opgerecht een schou-plaetse / welckers hooghte quam tot de voet vande onderste vensters. Daer naer worde op de selve schou-plaetse ghestelt een Perck / 't welck in sijn ommeloop / wesende viercant / begreep de mate van veertigh stappen / ende sijn hooghte eene stap. De balien ofte afschutselen van't selve Perc waren gheheel van boven tot beneden bekleedt met Vlaemsche Tapisserien / gewrocht van gout ende silver-draet ende zijde. In't midden waren opgerecht in't vierkant / drie ordenen van trappen d'een boven d'ander / op welckers platte forme was ghestelt een Schabel ofte Tafel / gheheel ghedeckt ende ommevangen met een groot wit Damasten kleet / daer op stont een groot ende Heerlijck silver Becken / wel zwaer vergult / ende bewrocht met de alderfraeyste ende soetste wercken / daermede de alderkloeckste Gout-smeden weten den Rijckdom selve / noch schoonder ende rycker te maecken. Dit Becken diende tot een Vont voor den Doop / ende was ghelijck alle den ommeloop vande trappen die 'tselve droegen / bedeckt met een kleet van wit Damast / seer hoogh verheven / op dat het ghesichte niet verhindert soude werden van die ghene die in de Galerijen ende vensters waren.

Langs de eene zijde van dit Perck was een kleyne Tafel / ghedeckt met een kleedt van groen gheschoren fluweel / ende gheheel beset met broduersel van verguldе vlammen / daer op hebbende een decksel van de selve stoffe ende facoen als het kleedt ofte Tapijs.

Dese Tafel was daer eyghentlijck ghesteldt om daer op te legghen die instrumenten die ghebruyckt worden tot dit Heyligh Sacrament / ende tot ander diensten die noodigh sijn voor de Kinderen / wanneer sy werden ghebracht om dit Sacrament te ontfaughen.

Tot de zittinghe van dese schou-plaetse waren aen d'een zijde twee hooghten opghrecht / teghens het Zuyden / daer op ghestelt waren in ordre menichte van Stoelen / ende tusschen beyde dese hooghten was

een

een ander verheven plaetse / opgaende met trappen / welcke begonden vande plancken vande voorseyde Schou-plaetse / klimmende ende diepgaende in manieren van een hoeck / staende inden inghanck van de groote poorte van die Kercke die ter zijden van het Hof staet / naer het Zuyden. Boven dit waren daer noch vele andere ordenen van Stoelen aen de selve zijde / ghelijck oock aen de zijde van't Noorden / de welcke uytghestreckt in gelijcke breede / linie recht op de effene plancken / stonden in't lange van het Westen tot het ander eynde vande Schou-plaetse / welckers voet ofte platte was gedeckt met schoone ende groene Tapisserie: gelijck oock ter zijden van de leenen der Galerijen af / die rontom het gantsche Hof waren / tot benedẽ op de vloer / was een kostelijcke Tapisserije gehangen / bedeckende also de lengte vande eerste vensters.

In alle de vensters nu van het Hof / hinghen overvloedelijcke Agimiensche Tapiten / welcke Tapiten de alderschoonste ende rijckste zijn / die in Armenien / Syrien ende Persen ghebruyckt werden. Binnen de plaetsen van al die verscheyden ghestoelten / waren ontrent seven ofte acht duysent Personen: daer soudender ongheljjck meer sijn gheweest / maer om te verhoeden alle soorte van beroerte ende onordeninghen / deur de al te groote menichte van aenschouwers / en mochte niemandt alsdan binnen Fontaine-Bleau komen / sonder kennisse van eenige Prince ofte Heere van't Hoff.

In't quartier van't Oosten op't eynde vande Schou-plaetse / was opgherecht eenen grooten Altaer / verciert met den alderrijcksten cieraet van Silver totten Kerckendienst behorende / daer stonden op ses groote silvere Kandelaers / hebbende elck een groote brandende wassen Keersse van wit was. De cieraet van desen Altaer was een groot kleet van groen gheschoren Fluweel / ghestropt ende ghebroduert met vergulde vlammen / eñ een decksel daer op van gelijcke stoffe ende cierage. Mijn Heer den Cardinael van Gondy trock aen over sijn Cardinaels kleederen / dicht by den Altaer / een Rocxken van het alderfijnste ende witste doeck / stellende daer naer op sijn Hooft een Bisschops Myter / ende van daer ghevolght van veerthien Bisschoppen ende drie Aertsbisschoppen / begaf hy hem in het voorseyde Perck / alwaer d'eene naer den anderen Mevrouwen de Princessen / ende Mijn Heere den Dolphin wierden ghedoopt / met sulcke ordonnantie als hier naer sal volghen.

De Coninck ende Coninghinne waren aen de zijde van't Noorden in de vensters die recht teghen over stonden van't Perck / op dat haere Majesteyten te bequamelicker mochten sien al wat daer verscheen op de Schou-plaetse / ende in sonderheydt de Ceremonie des Doops.

Het was een saecke / de alderwonderlickste diemen opt ghesien heeft in eenighe triumphe vande oude Romeynen / te sien den luyster ende heerlijcke teghenwoordicheydt in de welcke hare Majesteyten / de Koninck

ninck ende Koninghinne / so volkomelick alsdan verschenen in haere
ghestoelten de welcke vergeselschapt inde andere veynsters / eñ in seec-
kere deelen van de Galerie/ met de tegenwoordichept van veele Heeren
ende Vrouwen/die kostelyck gekleet waren/ als twee nieuwe Sonnen
die ghedooghden dat de reste van al die sterren haer klaerheydt souden
laten sien/in teghenwoordicheydt van haer vermoghende licht.
Het afschutsel daermede de Schou-plaetse was bepaelt in't Westen/
ende dat hem reghelrecht streckte van't Zuyden tot het Noorden/ was
breet vier stappen/ende van't benedenste van't Hof naer het Westen tot
den inganc vande Schou-plaetse was een Galerie van gelijcke hoogh-
te/hebbende thien stappen inde breede / op de welcke/ op de zijde van't
Westen/onder het Logijs des Konings/ men opklam met groote ende
bequame trappẽ. Dese Galerije met het afschutsel/dat de selve eyndich-
de/ naer de Schou-plaetse toe / diende tot een seer gemackelijcke plaet-
se/voor een groote menichte Volcx/ om van daer te sien de tegenwoor-
dichept van sulck een Christelijcke/ende deurluchtighe gheschiedenisse.
Sodanighe was den ingancк van de Schou-plaetse deur dese Galerie
ende sijn uytganck naer de groote poorte aen't ander eynde van't Hoff/
teghens het welcke den Altaer was opgherecht.

Dese Schou-plaetse ende voorts het gheheele groote Hof / was ge-
welft om hooghe boven de Bogen vande alderhooghste vensters / met
een Hemel van schoon blaeu Lijnwaet/al beschildert ende overvloede-
lijcke beset met Dolphijns/Croonen ende Lelyen van gout. Desen He-
mel alsoo ghespannen/ was gelijck gheheel verscheyden van die van't
Firmament: want met sijn lieffelijcke schaduwe/ die hy brachte maec-
te hy de Schou-plaetse veel weerdigher / ende deur sijn subtile dickte
verhinderende de kracht van de stralen der Sonnen/die te heet waren/
liet even wel toe dat eenigh licht van boven beneden quam/maer gheen
hitte/op dat die ghene die daer waren/ende so veele schoone Vrouwen/
die aen allen kanten de Schou-plaetse vervulden/ niet en soudẽ bescha-
dight worden/ noch aen haer wit/noch aen hare ghesontheydt.

So ist dan geschiet by der thien uyren smorgens / des selven daeghs
wanneer yeghelijck oprecht Christen ghedachtenisse houdt van het H.
Cruys: Wanneer de Somer over onsen Horison gaf so schoonen ende
klaren dagh als vanden Hemel soude konnen lichten : Dat een deel
vande Heeren ende Vrouwen/ende andere personen van qualiteyt/ die
doe waren te Fontaine-Bleau, klommen op de Galerije / ende van daer
ginghen op de Schou-plaetse/nemende een yeghelijck sijn plaetse/d'ee-
ne hier ende de andere daer/ naer de ordonnantie van eenighe Edel-lie-
den van't Hof des Konings/ die henlieden alsdan ghestelt worde. De-
wijle nu de Schou-plaetse alsoo werde vervult/so quam het Regiment
vande

vande Garde in schoone ordonnantie daer by / in het Hof vande Fontayne / belept deur mijn Heere d'Espernon Colonnel van het Francoysche Voet-volck / ende van mijn Heere de Crequy Velt-overste van't selve Regiment / die gheduerende den gantschen tydt vanden Doop / bleef in de Wapenen in dat selve Hof / uytgesept sommige Hoofden / de welcke naer hare weerdicheydt ende verdiensten / eenighe eerlijcke zit-plaetsen toequamen in de Schouplaetse.

Naer dat het selve Regiment alsoo in orden gestelt was in't selve Hof: de hondert Switsers / Lijf-bewaerders / hebbende elc in haer hant een brandende Toortse van wit Was / ende in dese ghestalte ryckelijck ghekleet in't vyolet ende Orange / couleuren vanden Coninck / ende belept byden Colonnel Galatis, klommen in ordre op de Galerie / eñ verspreyden haer langs den boort vande selve ende van het afschutsel.

De Switsers wesende alsoo gheordineert / zijnder ghevolght seeckere troupen van Trommelen / Trompetten / Schalmeyen eñ Fluyten / komende op de Galerye / ende van daer langs het afschutsel binnen in de Schou-plaetse: sodanigh soet ende lieffelyc accoort maeckende met hare Instrumenten / dat alle die teghenwoordigh waren een goet ghenoeghen hadden aen sulck een vermaeckelijck ende lieffelijck ghelupt.

Nae dese so vermaeckelijcke hoopen / die met sulcke aengenaemheyt konden nabootzen / de Bosch ende Zee-Goden der Heydenen / traden in ordonnantie de hondert Edel-lieden die daer dienden / rijckelijck ende prachtelijck ghekleedt / alsoo dat de minste van hen allen / die de alderslechtste in habiten mochte ghereeckent werden / twee hondert Cronen aen de kleederen die hy doe aen hadde te koste hadde gheleydt: elck van henlieden droegh in de rechterhandt een brandende wassen Keersse van wit Was.

Daer op sijn ghevolght / ende sijn inghetreden de Edel-lieden vande Camer des Conings / mede uytwendelijck ghekleedt / ende draghende elck in sijn hant een wassen Keersse ghelijck de voorgaende. De neghen Herauten volghden daer aen / hebbende by haer seecker ghetal van Trommels / Trompetten / Schalmeyen ende Fleuten. Een weynigh tijdts daer naer zijnder opghekomen veele Ridders vander Orden des Konings / die by haer hadden mijn Heer den grooten Provoost Berengueville, met sodanighe Heerlijcke kledinghe ende een gravitevt die een Koninck soude voeghen.

De Statie volghde daer aen op de navolghende wijse / voor Mevrouwe de jonckste Dochter.

MOnsieur le Baron de la Chastre droegh het Lampet.

Mon-

Monsieur de Montigny het Becken.
Monsieur de la Rochepot het Cussen.
Monsieur de Chemeraut groot Forier vãde Logisen / de wassen Keersse.
Monsieur de Lyencourt de Salve.
Monsieur de Fervaque het Sout-vat.
Monsieur de Bois-Dauphin droegh de voorseyde Dame.
Monsieur de Lorraine was de Peter. Ende de seer kloeckmoedige Heer Don Iohan de Medicis was in de plaetse van de Meter / welcke was Madame Christine de Lorraine, groote Hertoghinne van Florence.
De Naeme vande voorseyde Dame was Christina.

De Statie voor Mevrouwe de outste Dochter / is de voorgaende ghelijck gheweest / uytghesept alleen dat het andere Persoonen waren / als volght.

MOnsieur le Mareschal de Lauerdin droegh het Lampet.
Monsieur le Mareschal de la Chastre het Becken.
Monsieur de Sully Marquis de Rosny, het Cussen.
Monsieur de Montbason, de wassen Keersse.
Monsieur d'Espernon, de Salve.
Monsieur d'Aiguillon, het Sout-vat.
Monsieur le Prince de Iuinuille, droegh de voorseyde Madame.
Madamoiselle de Rohan, droegh de steert vande Mantel met Ermijnen ghevoert/van Madame.
Madame d'Angoulesme was Metere in plaetse van d'Infante Madame de Eertshertoghinne van Nederlandt/ende was alleene sonder Peter.
Naer dese volghde Madamoiselle de Montmorency, de welcke droegh de steert van de Meter.
Madamoiselle de Vandosme volghde daer aẽ / eñ Madamoiselle de Mayenne, Madame de Rohan, ende Madame de Sully.
De Naeme van Mevrouwe was Elisabeth.

Statie ghehouden voor den Doop van Monseigneur den Prince Dolphin.

MOnsieur de Vaudemont, droegh de wassen-Keersse.
Monsieur le Chevalier de Vandosme, de Salve.
Monsieur de Vandosme, het Sout-vat.
Monsieur de Montpensier, het Lampet.
Monsieur le Comte de Soissons, het Becken.

Mon-

Monsieur le Prince de Conty, het Cussen.
Monsieur le Prince de Condé, droegh Mijn Heere den Dolphin, gheassisteert van Monsieur de Souuré, die voor hem den Dolphin droegh.
Monsieur de Guyse droegh de steert vanden Mantel met Ermijnen.
De Peter was onse H. Vader de Paus/Paulus de vijfde/en in sijn plaetse Monsieur le Cardinael de Ioyeuse, Legaet voor drye Maenden tot dit werck gheordineert.
De Meter is Mevrouwe de Hertoghinne van Mantua, die in eyghener persoone daer was.
De Naeme van Mijn Heere den Dolphin is Lodewijck. Welcken Naeme hem ghegheven is/naer de goede ende Godtvruchtighe wille vanden Koninck ende Koninghinne/tot ghedachtenisse vande eere ende Heylicheydt des levens/van dien goeden Koninck S. Loys, vanden welcken de Koninck afghekomen is/inde rechte linie/van Vader tot Soon/deur't middel van Robert/Hooft van het Huys van Bourbon, Grave van Clairmont, ende jongste Soone van S. Loys.
Naer Mevrouwe de Hertoginne/volghden in sulcken orden Mevrouwen de Princessen van Condé, de Comty, de Soissons, de Montpensier, en Madamoiselle de Bourbon, die de Salve leyde op't Hooft van mijn Heere den Dolphin, welcke Vrouwen alt'samen seer kostelijck waren uytghestreecken/met groote Tabbaerden/slepende naer haer een groote steert/waer van de uytwendicheyt en facoenen een verwonderinghe waren van alle de Aenschouwers/deur de fraeyheydt/het Gout ende Ghesteenten/diemen overvloedelijck sagh blincken aen allen kanten.
Dese Doopinghen wierden bedient deur mijn Heere den Cardinael van Gondy.

Antwoorden van mijn Heere den Dolphin, op de vraghen hem voorghestelt/deur mijn Heere den Cardinael van Gondy.

Enighe daghen voor den Doop/was mijn Heere den Dolphin onderwesen gheweest/deur mijn Heere Loys Bologne sijn Aelmoessenier/in alle antwoorden die hy soude geven/op de Ceremonien van sijnen Doop. Wesende dan alsoo verschenen/met sulcker orden ende staet als vooren inden inghanck van't Perck daer van wy hier boven hebben ghesproken: Mijn Heere den Cardinael van Gondy, ghekleedt in sijn Pontificael, quam om te ontfanghen sijne Hoogheyt byden voorseyden inganck/alwaer naer seeckere Ceremonien/dienende tot de Coninck-

ninck-

nincklijcke ontfanghinghe/stelde hy hem dese vragen voor/daer op hy seer bequamelijcken antwoorde/ als volght.

Vraghe van mijn Heer den Cardinael van Gondy, aen mijn Heere den Dolphin.

Vraghe.

Mijn Heere / wat is u begheerte?

Antwoorde.

Jck begheere de Ceremonien van't Sacrament des Doops.

Vraghe

Hebt ghy den Doop ontfanghen?

Antwoorde.

Jae ick: Godt hebbe danck.

Andere afvraghinghen uit Latijn.

Interrog.	Vraghe.
Abrenuntias Satanæ?	Versaeckt ghy den Sathan?
Respons.	Antwoorde.
Abrenuntio.	Jck versaecke hem.
Interrog.	Vraghe.
Et omnibus pompis eius?	Ende al syn prael en pracht?
Respons.	Antw.
Abrenuntio.	Jck versaecke.
Interrog.	Vraghe.
Et omnibus operibus eius?	Ende alle sijne wercken?
Respons.	Antw.
Abrenuntio.	Jck versaecke.

Ende naer de salvinghe vande H. Olye/ werde hy van nieus alsoo ghevraeght.

Interrog.	Vraghe.
Credis in Deum Patrem omnipotentem Creatorem Cæli & Terræ?	Ghelooft ghy in Godt den Vader den Almachtighen Schepper des Hemels ende der Aerden?
Respons.	Antwoorde.
Credo.	Jck gheloove.
Interrog.	Vraghe.
Credis in IesumChristum Filium eius	Ghelooft ghy in Jesum Christum

eius vnicum, Dominum nostrum, natum & passum?

Resp.

Credo.

Interrog.

Credis in Spiritum Sanctum, Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Cōmunionem, remissionem peccatorum, Carnis resurrectionem, vitam æternam, post mortem?

Respons.

Credo.

stum/zijnen eenighen Soone/ onsen Heere/ gheboren ende geleden.

Antwoorde.

Ick gheloove.

Vraghe.

Gheloost ghy inden Heylighen Gheest/ een Alghemeene Kercke/ de ghemeenschap der Heylighen/ verghevinghe der sonden/opstandinghe des vleesch / ende nae de doodt/het eeuwighe leven?

Antwoorde.

Ick gheloove.

Dese Vraghen ende Antwoorden alsoo gheeyndight zijnde / so heeft Monseigneur den Dolphin alleene opghesept voor al de vergaderinghe het Pater noster, Ave Maria, ende Credo, dat is het Onse Vader / Weest ghegroet/ende Ick gheloove. Ende dat is gheschiedt met sulcke vrymoedichept ende met so goede gratie/dat hy alsoo alleen op dese Vragen gheantwoort heeft/ende sijn gheloove heeft beleden / datter gheen van al de aenschouwers waren/ de welcke dicht daer by zijnde/ 'tzelve lichtelijck konden verstaen / die niet over sulck een Christelijcke ende Conincklijcke daet en schreyde van blijschap/ ende niet en is bevangen geweest / met seer diepe verwonderinghe ende liefde : siende in sulcke groote ende teere jonchept / als die was van Monseigneur den Dolphin, sulcke wackerheydt/ ende so hooghen ende kloecken Gheest. Oock moghen alle Volcken der Aerden wel ghelooven/ dat dese jonghe Prince/ heeft alreede van Gods ghenade sodanighe groote gratien in sijn ziele ontfanghen / dat die ghene die sijn daghelijcksche propoosten hoort/ soude meenen / dat het waren redenen van een Kint/ dat wel onderwesen onder de discipline van een scherpsinnigh Meester/nu al ghekomen ware tot de thien ofte twaelf Jaren ouderdoms. Maer ghelijck de Ambassadeurs gesonden vanden Coninck van Perssen tot Philippum den Coninck van Macedonien/ voorseyden/ naer hare opinien/ de toekomende grootheyt/ende overwinninghe vanden grooten Alexander sijn Soone/ siende dat hy in sijn jonckheydt / wesende alsdoen acht ofte thien Jaren / sodanighe propoosten met henlieden hadde / die met rechte een groot/ ende deursichtigh Capiteyn mochten toegheschreven worden: So moeten wij't oock daer voor houden/dat de hooghe voorneminghen/ ende victorien/ namaels Coninckliicke sullen vereeren/ de treffelijcke avontueren van mijn Heere den Dolphin. Want van nu al-

 reede

rede/daer hy naer is in sijn vijfde Iaer/ thoont hy sulcken Gheest/ eñ so veel lustighe ende fraye Krijghs-trecken in al sijn doen/ dat niemant hem van naer aen kan sien/ sonder te hebben overvloedighe stoffe van verwonderinghe/ ende liefde: Ende uyt sulcken oorsaecke hebbe ick hem dese Veersen/ naer sijn groote verdiensten gheoffert.

Soon van Minerva wijs, en van de Son u Vader,
Wiens klaetheydt overtreft de menschen allegader.
Hoe seer Heerlijcken strael, siedtmen u opghanck gheven?
Maer hoe klaer ende licht sal naemaels zijn u dagh?
Dewijl ghy nu dus blinckt in't beghin van u leven,
Ghelijck Venus en Mars des nachts te lichten plagh.

Alexander en heeft noyt in sijn jonghe jaren,
Ghethoont soo grooten Gheest, hoe seer hy was ervaren,
Als nu in't openbaer u teere Kintsheydt doet,
Soo dat wanneer u Gheest en Tijt ghemeert sal zijn,
Men sien sal u Wijsheydt, vereenight met de moet,
Om wat ghy vooren neemt, gantsch te volbrenghen fijn.

Voorts van weghen de goede dispositie ende ghesontheydt daer mede de persoone van mijn Heere den Dolphin beghaeft is/ is de selve soo sterck ende kloeck/ dat de kracht van sijn Ermen/ gevoeght by de wackerheyt vañ sijn courage die hy alreede thoont/ so rustigh in sijn Cryghsghenoeghten/ doet vastelijck gelooven/ dat de goede Francoysen sullen in toekomende sien/ naer haer wensch/ in hem gheluckelijck verweckt het levende Beeldt/ van eenen Renaut/ ofte eenen Roelant/ ofte eenen gebiedenden Charlemaigne: Ende de treffelijcke krachten/ voorspoet/ ende kloeckmoedigheydt/ van onsen Alderchristelijckstẽ/ ende Alderheerlijckstẽ Koninc sijn Vader: met de schoonheyden/ ende deughden van de Koninghinne sijn Moeder. Eñ daeromme naer gelijckenisse van een reden/ die de Koninck Cresus voerde teghens Cambijsen Koninck van Persen/ ende Meden/ mach ick wel alsoo spreecken totten Koninck.

O machtighe ende Victorieuse Monarche/ groote Koninck/ de victorieuste/ de kloeckste/ de beste/ ende moedighste van desen tijdt. Uwe daden die ghy inden Krijgh hebt ghethoont/ sijn sonder ghelijckenisse. Ende de vruchten vanden vrede die ghy hebt voortgebracht/ sullen een verwonderinghe sijn voor allen tijden/ ende voor allen Geesten. Maer nochtans en heeft uwe Majesteyt gheen so groote saecke ghedaen/ als dat hy ghemaeckt heeft mijn Heere sijnen Soone/ dat hy met de alderweer-

weerdighste Princesse vande Werelt/gewordẽ is de Vader van dese eenige/Prince dese nieuwe Sonne/wien den Hemel eñ syne krachtẽ hebben belooft eñ toeghelept/duysent eñ duysent wonderen van groote daden eñ overwinningen. Ooc mede wanneer God u de genade sal doen/ dat ghy meught sien/dat die eenighe onder de fraye/ghekomen sal zijn/ tot driemael vijf jaren. Soo sal't tijdt wesen dat ghy hem wenscht een Bucephale, ofte immers dat dat schoone Peert Ros-Beyaert / wederkeeren eñ uyt de woestijne van sijn Bosch Ardẽne/kome van selfs hem begeven binnen u Hof van Paris de Louver, om desen strijdtbaren Dolphin te dienen in alle sijne Krijghs-tochten. Alsdan sult ghy u ghelijckmaeckende met Philippus van Macedonien / wanneer hy eenmael sprack tot sijnen Soone Alexander / naer dat hy getemt hadde de woestigheyt van sijn vermaert Peerdt/ mede aldus spreecken / tot desen excellenten Prince / hebbende bekent sijn excellente krachten : O mijn Soone / die twee Coninckrijcken die ick u late zijn te weynigh voor u / u koemt toe naer de verdiensten van u krachten/ende u couragie/ meer als de veroveringhe van een Rijcke/ op dat ghy met de Heylige Lelien/ van uwen Scepter/planten meught inde herten vande Orientale Landen de Heylighe Palm-tacken der Christenen.

Dese Ceremonien des Doops / die soo Heerlijck waren / volbracht zijnde (Dewijle dat het Hof ende 'tgeheele Casteel rontom op Enghelsche wijse klonck deur de lucht/ende vervult was met een grooten ende ervaren Choer van Musijckers/de welcke altsamen hare stemme ende konste te wercke stelden/om soo veele alsse konden/ sulcke handelinghe die so aenghenaem was/te vereeren : ende dat de Wieroock/met ander reuckwerck overvloedelijck brandende in zilvere vaten / maeckte ghelijck een vroeghe tijdt van't Jaer/deur lieffelijcken reucke binnen ende buyten het Hof) keerden de Princen ende Heeren / die over dese Ceremonien ghestaen hadden/ wederomme naer't Casteel/in gelijcke orden alsse gekomen waren. Alwaer voorts ten drie uyren na den middagh/ de Princen ende Princessen/Heeren ende Vrouwen/ seer kostelijck ende Koninckliijck wierden ghetracteert/ in een Feeste die afghedeelt was in vier Tafelen/voor de persoonen hier naer ghenoemt.

Orden vande Princen ende Princessen in't aensitten op de Coninckliicke Feest.

DE Koninck hadde aen sijn rechterhant/Monsieur den Legaet/ Madame de Hertoginne van Mantua, Madame d'Angoulesme, mijn Heere van Lotharingen / eñ den Heere Don Iohan de Medicis. Aen de slincker-

ker-

ker zÿde/ſat de Koninghinne/ ende daer aen volgh den Mevrouwen de Princeſſen van Condé, van Conty, van Soiſſons, van Montpenſier, ende Madamoiſelle van Bourbon, Mevrouwe van Guyſe, Mevrouwe van Mayenne, Mevrouwe van Rohan, Mevrouwe van Sully, ende Madamoiſelle de Montmorency.

Die aen de Tafel des Konings dienden/ waren Meſſieurs de Princen van Condé, van Conty, van Soiſſons, ende van Montpenſieur. Meſſieurs van Vandoſme, van Guyſe, ende van Vaudemont, dienden de Tafel vande Koninghinne.

Monſieur den Legaet worde gedient deur Monſieur van Candale, ende van Monſieur de Roſny : Mevrouwe de Hertoghinne van Mantua, was ghedient van Monſieur de Baſſompierre, ende vanden Grave de Saus.

Hier dient aenghemerckt dat de pracht ende uptwendigheydt/ die de groote vanden Hove alſdoen thoonden in hare Habiten ſodanigh was/ met ſulcke overvloedicheydt van koſtelÿcke gheſteenten / ende met ſoo wonderlÿcke facoenen van broduerſel van gout-draet / dat gheen bravade ofte triumphe van Coninckl ÿcke Hof/ſoo Heerlick gheſien is/ in Vranckrÿck noch elders in gantſch Chriſtenrÿck/ van die tÿdt af/dat Charlemaigne tot Romen/Roomſch Keyſer is ghekozen / ſoo koſtelÿck hebben haer op den dagh van deſen Doop/ de brave Francoyſen laten ſien / te Fontaine-Bleau, om te bethoonen met upterlÿcke teeckenen / de eere die hare inwendighe affectie/den Koninck/ ende de Koninghinne/ mÿn Heere den Dolphin, ende Mevrouwen ſÿne Suſters toedroegh. Ende men moet achten dat ſulcke excellente bravaden te boven hebben ghegaen/de pracht vande Perſen/ daermede ſy vereerden het Hof/ van Alexander de groote/ als hy troude met ſo uptwendighe koſtelickheyt/ ende ſoo groote triumphe de ſchoone Rozane.

Alle de Princen ende groote Heeren van't Hof waren ghekleet op de oude maniere / met ronde Kouſſens / met een Capote / ende een Bonet van zwert fluweel met vouwen/ende daer op een witte Plumage. De Vrouwen hadden oock op ghelÿcke wÿſe/ Tabbaerden met Verdegalen/ende lange ſlepende ſteerten. Maer uptſtellende de particuliere beſchrÿvinghe van alle de facoenen ende Heerlÿcke verccieringen/ tot een anderen druck. Om dit teghenwoordige Diſcours te kroonen met een ghelucktigh eynde / wil ick mÿ nu wenden tot u/o ghy fraye ende gelucckighe Natie der Francoiſen. Ghy dan / o goede ende oprechte Francoyſen/verblÿdt u over 'tgene datter is gheſchiedt te Fontaine-Bleau, op die ſoo triumphante dagh van de verheffinghe des Heylighen Cruys/ dewÿle de Gheeſtelÿcke gheboorte van deſe Koninckl ÿcke Kinderen/ uwe Prince ende Princeſſen/ is alſdan voor den dagh gekomen. Maer

wat?

wat? Een soo Hemelsche handelinghe/wesende ghepleeght op sulcken Heylighen dagh/ ten aensien vande verdiensten des Heylighen Cruys/ ende vande kracht des Heylighen ghetaels van tweemael seven / daermede de date van die Maent worde gheschreven / behoort u te verseeckeren / dat uwe Hemelsche Lelien sullen Heerlijck verheven worden/ deur de deughden van mijn Heere den Dolphin, ende van Mevrouwen sijne Susters.

Soo veele my aengaet/verwachtende een andere tijdt / in de welcke ick eenighe Schriften voortbrenghe / om in't particulier daer mede te vereeren dese nieuwe Minerva ende Diane, de lieve Susters van dese opgaende Sonne/ soo sal ick nu groeten dese Coninckliijcke Morghensterre / ende vruchtbare Iuno, hare Moeder / met dese devote versuchtinghe / die voortkomen uyt de verwonderinghe van haere Heylighe Naeme Maria, welcke inde Hebreeusche tale is Miriam, waer uyt dit Anagrame voortkomt Iamrim, 'twelck beteeckent/La Mer haute, de hooghe Zee. Dese Naeme is ontwijfelijck haer ghegheven deur de Goddelijcke voorsienigheydt/ om dat tot eenigher tijdt van haer soude gheboozen worden / die seer kloecke / ende ghewenschte Dolphin van Vranckrijck.

Vytnemende schoonheydt, den Enghelen ghelijcke,
O klare HAVTE MER, daer uyt de magifijcke
DOLPHIN ghesproten is; de hoogheydt der Françoysen.
Volmaeckt in deught, van hem, die is sonder beghinne,
Moeder der Coninghen, en Vranckrijcx Coninghinne,
V koemt de eere toe, naer alle Menschen voysen.

O prijs des Wereldts rondt, O Bloeme van Florencen,
Opganck van Vranckerijck, die haer gheeft naer haer wenschen,
Een Sonn', een Hercules, een Cæsar, een DOLPHIN.
Deur MARIAGE heeft Godt, u aen Vranckrijck ghebonden,
Daer van met recht u Naem MARIA is ghevonden:
Vranckrijck sal sonder eynd' deur u gheluckigh sijn.

Alsoo op het eynde van desen loop mijns Gheests/sal ick mede groeten/ dese Jonghe Coninckliijcke Sterre/met de naevolghende Versen/ die om sijn eere/ ende om sijn verdiensten sullen vlieghen deur de lucht/ soo wijdt als die is / ende deurloopen alle Landen ende Koninckrijcken der Aerden.

DOL-

DOLPHIN een nieu Cæsar, naer Gheest en naer de macht,
Van u Bloem men de vrucht, van groote Princen wacht,
Der kloecke Helden hoop'; het eynd' der Prophetien,
Die u in krijgh en strijdt belooven de Victori,
Daer van u komen sal een eeuwigh lof, en glori,
Wat ghy sult grijpen aen, sal t'samen wel ghedien.

Quis altius Cælo? **Wie is boven den Hemel?**

FINIS.

